

## תניות להגבלת עיסוק – חיובים להמנע מעבודה

### תוכן הענינים

נושא	מבוא	עמ'
חופש העיסוק כזכות יסוד וכעקרון יסוד	2	2
הגדרת "חיוב להמנע מעיסוק" (גם חיוב אכיף בעין וגם חיוב שמשמעותו כספית בלבד?)	2	א
חופש העיסוק ניתן להגבלה	3	3
תחולת עקרון חופש העיסוק במשפט הפרטי – הפניה	3	3
הסכם בין מעסיקים המגביל את חופש עיסוקם של עובדים (הסדר כובל?)	3	3
הסמכות העניינית של בית הדין לעבודה בחוזים המגבילים את חופש העיסוק	4	4
הפניה: להגבלת עיסוק ככגיעה בתחרות, על פי דיני ההגבלים העסקיים, ראה ההפניות בהערה ש כאן <sup>1</sup> .		

### הגבלת חופש העיסוק של עובד, ללא התחייבותו – עקרון תום הלב, חובת הנאמנות, והחזקה בסודות המעביד

מקור חובת הסודיות – הפניה	5	5
סודות מקצוע ומסחר – הגדרתם המשפטית	5	5
הוכחת סוד מסחרי	11	11
הגבלת חופש העיסוק בשל החזקת סודות מקצוע או מסחר	12	12
התרת עיסוק למרות הצורך בהגנה על סודות – מכח הסכמה חוזית	17	17
הגבלת עובד <b>בעת קיומם</b> של יחסי עובד ומעביד ובסמוך לסיומם – חובת הנאמנות ועקרון תום הלב	18	18

### הגבלת חופש העיסוק בהסכם קיבוצי

חופש העיסוק ניתן להגבלה בהסכם קיבוצי	19	19
פרשנות סעיף מגביל בהסכם קיבוצי	20	20

### הגבלת חופש העיסוק בחוזה עבודה

הרציונלים בעד ונגד ההגנה על חופש העיסוק	22	22
העילה או העילות הפורמאליות לפסילת תניה להגבלת עיסוק	26	26
<b>סבירות תניית הגבלת עיסוק</b> - ותלותה בקיום עניינים (אינטרסים) לגיטימיים של המעסיק	26	26
תניה חוזית המגבילה את חופש העיסוק וההגנה על סודות מקצוע ומסחר ומידע כמעט-סודי	28	28
איסור עבודה נוספת – מכח חוזה, הסדר קיבוצי או הנחיות המעביד	30	30
פרשנות סעיף מגביל בחוזה עבודה	32	א
שינוי והשלמת פסקת ההגבלה על ידי בית הדין – אזור, משך זמן וכד'	32	ג
הגבלת חופש העיסוק בחוזה עבודה – סקירת פסיקה, פסקאות הגבלה, נסיבות, ודעות שופטים	34	34

1 ד. גילה, "לקראת מדיניות חדשה כלפי תניות אי-תחרות", **עיוני משפט**, כרך כג (2000), 63. דני"א 4465/98, טבעול (1993) בע"מ נ' שף-הים (1994) בע"מ ואח'; ניתן ביום 19.8.01, ופורסם באתר האינטרנט של הנהלת בתי המשפט, [www.court.gov.il](http://www.court.gov.il).

**הגבלת חופש העיסוק של אנשים שקיבלו סודות בדרך עקיפה**

נושא	עמ'
הגבלת חופש העיסוק של צד ג' שקיבל סודות של תובע הסעד	54
הגבלת חופש העיסוק של חברה בגין התחייבות אישית של אחד מבעליה כלפי מעבידו לשעבר	56

**סעדים**

אכיפת חוזה המגביל את חופש העיסוק	56
צו מניעה זמני להגבלת עיסוק	58
פיצויים והשבה	63
הליכי בזיון – הפניה	64
<b>הפניה</b> : פסיקה לענין צו לתפיסת נכסים וראיות (צו אנטון פילר), ראה בפרק 10.15.1 לקובץ.	

**רשימת פסקי דין שדנו בהגבלת חופש העיסוק של עובדים**

בית המשפט העליון	65
בית הדין הארצי לעבודה	66
בתי דין אזוריים לעבודה	67
בתי משפט מחוזיים	67

**שונות – מראי מקום**

חברים באגודה שיתופית – הגבלת חופש עיסוקם	67
הגבלת חופש העיסוק של ספורטאים	67
הגבלת חופש העיסוק בחוזים שאינם חוזי עבודה	68

**מבוא**

**חופש העיסוק כזכות יסוד וכעקרונן יסוד**

בהצעת חוק חופש העיסוק בגרסתו הקודמת (ה"ח 2096, התשנ"ב, עמ' 102), הוסבר כי:

"מאז קום המדינה קבע בית המשפט העליון את חופש העיסוק כאחד מיסודות שיטת המשפט והמשטר בישראל וכאחד מעיקריה, ועליו אמר השופט חשין בפסק הדין החשוב בג"צ 1/49, בז'רנו נגד שר המשפטים<sup>2</sup>: 'כלל גדול הוא כי לכל אדם קנויה זכות טבעית לעסוק בעבודה או במשלח יד, אשר יבחר לעצמו, כל זמן שההתעסקות בעבודה או במשלח יד אינה אסורה מטעם החוק... (זוהי) זכות שאינה כתובה על ספר אך נובעת מזכותו הטבעית של כל אדם לחפש מקורות מחייה ולמצוא לעצמו מלאכה המפרנסת את בעליה'."

**(המשך בעמוד 2א)**

2 בג"צ 1/49, בז'רנו נגד שר המשפטים; פד"י כרך ב', עמ' 80 בעמ' 82 - 83.